

הרב יצחק דביר

הדרכה לקניית חמץ לאחר הפסח

הקדמה

חכמים אסרו את השימוש בחמץ שעבר עליו הפסח. בהלכה זו אנו נתקלים בבית וברכישת מוצרים:

בבית - כאשר לאחר הפסח נמצא חמץ שבשוגג לא ביערנו או לא מכרנו לגוי - אסור להשתמש בו.

בחנות או במסעדה - יש להקפיד לרכוש מוצרי חמץ שיוצרו לפני הפסח רק במקום שבו מוצג אישור מכירת חמץ מאת הרבנות המקומית. עלינו לוודא שהאישור המוצג הינו האישור המקורי (ולא צילום של אישור לבית עסק אחר...) ועדכני לשנה זו.

א. המקפידים שלא לאכול חמץ שנמכר

מעיקר הדין חמץ שהיה ברשות גוי או נמכר לגוי לפני פסח - מותר באכילה לאחריו. יש מגדולי ישראל שהחמירו שלא להשתמש בחמץ שנמכר לגוי, מכמה טעמים:

1. לשיטתם תקנת המכירה הייתה תקנה חד-פעמית, ולא נקבעה כהתנהלות קבועה.
2. יש הסוברים שמכירת החמץ חלה רק כאשר הגוי לוקח את החמץ לביתו בפועל, ולכן בימינו המכירה אינה חלה.

3 יש החוששים שרבים מבעלי העסקים אינם מתייחסים אל מכירת החמץ ברצינות, ואין בכוונתם למוכרו לגוי באמת, ובכך הם פוגעים במכירה.

המקפידים על כך קונים רק מוצרים שתאריך הייצור שלהם לאחר הפסח. פעמים רבות בשבועות הסמוכים לפסח, בעלי החנויות מניחים על המדפים את המוצרים שיוצרו לאחר הפסח, ולאחר מכן חוזרים למכור את אלו השמורים במחסנים. לכן יש לשמור על ערנות בקניות גם זמן רב לאחר הפסח (בערך עד חג השבועות), בפרט במוצרים יבשים המאוחסנים זמן רב, כגון פסטה, דגני בוקר וכדומה.

קמח לאחר הפסח - יש המחמירים לאכול רק מוצרים שיוצרו מקמח שנטחן לאחר הפסח. מקור חומרה זו בעובדה שבעבר היו גרעיני החיטה נרחצים זמן רב במים, וממילא הקמח שנטחן מהם היה נחשב לחמץ. אולם בימינו על גבי החיטים מותזים רק מעט מים שאינם גורמים להחמצתן, והקמח אינו מוגדר חמץ.

יש להעיר שבקניית קמח לאחר הפסח יש להקפיד ביתר שאת על ניפוי מחרקים, משום שבשבעת ימי החג, כאשר מטחנות הקמח שובתות, מתרבות בהן תולעים והן מתערבות בקמח. במאפיות בעלות הכשר ברמה גבוהה מקפידים לנפות את הקמח היטב, ומשום כך במאפיהן אין כל חשש.

ב. כיצד נזהה אילו מוצרים יוצרו לאחר הפסח?

את תאריך הייצור ניתן לזהות בשלושה אופנים:

1. סימון מפורש - כמעט כל היצרנים מקפידים לציין על גבי מוצר שיוצר לאחר הפסח 'נאפה לאחר הפסח' או 'נטחן לאחר הפסח' (במוצרים בעלי תקופת אחסון ארוכה יש לשים לב שהסימון אינו מתייחס לפסח של השנה שעברה).

2. תאריך ייצור - על מוצרים רבים מצוין תאריך הייצור בהזרקה דיו על גבי המוצר.

3. קוד המוצר - כאשר לא מסומן תאריך הייצור, ניתן לזהות אותו בקוד המוצר (לא הברקוד, אלא הקוד המודפס בהזרקה דיו על גבי מוצרים רבים). הקוד בנוי משני חלקים: הראשון מסמן את שנת הייצור, והשני - את מספר הימים שעברו מתחילת השנה הלועזית.

בשנה זו (תשע"ט), מוצרים שמסומן עליהם מספר גבוה יותר מ-9148 או מ-19148 יוצרו לאחר הפסח (לעיתים בסוף הקוד ישנו מספר נוסף המייצג את מספר המשמרת שבה יוצר המוצר). ייצור המוצר לאחר הפסח אינו מבטיח שלא החלו לייצר לפני פסח או שלא עירבו בו מרכיבי חמץ שיוצרו לפני הפסח. לכן במוצרים שתהליך הכנתם ארוך, כגון בירה שתהליך הכנתה כחודשיים, או משקאות חריפים אחרים - לא מספיק לוודא שתאריך הייצור הוא לאחר הפסח, ובחודשים הסמוכים לפסח יש לרכוש מוצרים אלו רק במקומות בעלי אישור על מכירת החמץ. אף שחשש זה קיים גם במוצרים בעלי תאריך ייצור מאוחר, למשל: מוצרים שבהם מעורבים חומרי עזר מחמץ - ניתן לסמוך על תאריך הייצור, משום שאיסורו של חמץ לאחר הפסח הוא מדרבנן, ו'ספק דרבנן לקולא'.

ג. על אילו מוצרים צריך להקפיד?

לאחר הפסח יש להקפיד רק על מוצרי חמץ ודאי, כגון: מאפים, וויסקי, בירה, וודקה, פסטה, שקדי מרק, קווקר, בורגול, חיטה, דגני בוקר וכדומה.

אין צורך להקפיד על המוצרים הבאים:

- מוצרים שכמות החמץ שבהם מועטה, או שלא ברור שיש בהם חמץ כלל, כגון: דגים, בשר, אבקות אינסטנט, במבה, גלידה (שאינה מכילה שברי עוגיות), גרעינים ופיצוחים, דבש, חומץ, חלווה, סלטים וממרחים, יין, מיוז, מיץ לימון, מסטיקים, מרגרינה, משקאות קלים, פירות יבשים, צ'יפס, קופסאות שימורים, קמח, רטבים ושמנים.
- מוצרים שהחמץ שבהם פגום - כגון תרופות מרות, כלי נייר וחומרי ניקיון.
- מוצרים שאינם אוכל - מוצרי טיפוח וקוסמטיקה (דאודורנט, אודם, בושם וכדו'), סבונים, מזון לבעלי חיים וכדומה.

